SHREK
JÄTTIMUSIKAALI

OPETTAJIEN MATERIAALI

Anna-Maija Tuokko, Matti Leino ja Jon-Jon Geitel
Kuva © Tapio Vanhatalo

HELSINGIN KAUPUNGIN TEATTERI

ALUKSI

”Julkisuudessa puhutaan erilaisuuden hyväksymisestä ja suvaitsevaisuuden tärkeydestä lähes päivittäin. Ja syystä. Suuret pakolaisvirrat tuovat maahamme eri kulttuurien edustajia, jotka joutuvat törmäämään meidän todellisuuteemme ja me heidän. Tasa-arvoinen avioliittolaki, eri uskonnot tai vaikkapa ihonväri synnyttävät intohimoista keskustelua siitä, millaisia me ihmiset saamme olla, tai millaisia meidän pitäisi olla.” (Ohjaaja, Kari Arffman)

Helsingin Kaupunginteatterin Shrek-musikaalissa pureudutaan erilaisuus-teemaan. Opettajien materiaaliin on koottu aiheeseen soveltuvia harjoitteita, joita voi tehdä luokan kanssa Shrek-musikaalia ennen ja sen jälkeen. Tähän materiaalipakettiin on koottu harjoitteita, joita voi hyödyntää sekä yläkoululaisten että alakoululaisten opetuksessa.

Harjoitukset on jaettu ennen Shrek-musikaalia tehtäviin ennakkotehtäviin sekä musikaalin jälkeisiin jälkitehtäviin. Ennakkotehtävät pohjustavat erilaisuus-teemaa ja herättelevät oppilaat ajattelemaan aihetta jo ennen Shrek-musikaalin katsomista. Lisäksi harjoitukset virittävät oppilaat katsomiskokemukseen. Musikaalin jälkeen tehtävien harjoitusten avulla voidaan purkaa musikaalin jälkeisiä tunnelmia ja tuntemuksia.

Materiaalin kokosi musiikkikasvattaja, yleisötyöharjoittelija Hanna Nuorala. Palautetta tästä materiaalista sekä kommentteja tehtävistä ja niiden käytöstä voi lähettää osoitteeseen mirja.neuvonen@hkt.fi.

ENNAKKOTEHTÄVÄT ENNEN SHREK-MUSIKAALIA:

1. **Mitä on erilaisuus**

Tavoite: Pohditaan erilaisuus-teemaa.

Oppilaat jaetaan 4–5 hengen ryhmiin ja jokaiselle ryhmälle jaetaan A4-kokoinen paperi. Ryhmät keskustelevat aiheesta ”mitä on erilaisuus” ja kirjoittavat tai piirtävät ajatuksiaan paperille. Kun ryhmät ovat valmiit, ajatukset käydään läpi ja keskustellaan aiheesta. Kootaan yhteinen ajatuskartta taululle. Pienempien kanssa voidaan keskustella aiheesta esimerkiksi seuraavien apukysymysten avulla:

- Miten ihmiset voivat olla keskenään erilaisia?
- Missä asioissa sinä olet erilainen?
- Millaista olisi, jos kaikki olisivat samanlaisia?

Keskellä Antti Timonen
Kuva © Tapio Vanhatalo

2. Mielipidejana

Tavoite: Oppilaat muodostavat omia mielipiteitään erilaisuudesta.

Muodostetaan jana, jonka toisessa päässä on ”samaa mieltä” ja toisessa ”eri mieltä”. Opettaja lukee väittämiä erilaisuus-teemaan liittyen, ja oppilaat vastaavat ”samaa mieltä” tai ”eri mieltä” oman mielensä mukaan. Voidaan sopia, saako janalla jäädä myös puoleen väliin, ”ei osaa sanoa”. Ajatuksia voidaan purkaa aina väittämän jälkeen, kun kaikki ovat löytäneet paikkansa, jotta oppilaat pääsevät perustelemaan valintansa.

Väittämiä voivat olla esimerkiksi:

1. Erilaisuus on hyvä asia.
2. Olisi parempi, jos kaikki ajattelisivat samalla tavalla.
3. Toisten hyväksyminen on aina helppoa.
4. On helpompaa olla samanlaisten seurassa.
5. Erilaisuus on esittämistä.
6. Erilaisuudesta voi tulla ongelmia.
7. Jokainen on erilainen.

Laura Alajääski, Matti Leino ja Petrus Kähkönen
Kuva © Tapio Vanhatalo

3. Auringonkukkaketo

Tavoite: Erilaisuuden havainnollistaminen ja toteuttaminen kuvataiteen keinoin.

Shrek-musikaalin lavasteissa on käytetty lasten ja nuorten tekemiä auringonkukkia, jotka ovat keskenään kaikki erilaisia. Auringonkukkia voidaan tehdä myös esimerkiksi osana kuvataiteen opetusta. Oppilaat piirtävät auringonkukan A4-kokoiselle paperille ja värittävät tai maalaavat sen esimerkiksi vahaliiduilla tai pulloväreillä. Kukista kootaan iso kukkaketo luokan seinälle. Luokka voi myös osallistua Helsingin Kaupunginteatterin auringonkukkahaasteeseen jakamalla kuvan auringonkukkakedosta tai yksittäisistä kukista somessa #auringonkukkahaaste @hktfi.

4. Patsaita satuolennoista

Tavoite: Tutustutaan erilaisiin satuolentoihin.

Shrek-musikaalissa on paljon tuttuja satuolentoja eri saduista. Mitä eri satuolentoja oppilaat tuntevat? Kirjoitetaan oppilaiden tunnistamia satuja ja satuolentoja seinälle. Keskustelun jälkeen jaetaan oppilaat 4–5 hengen ryhmiin. Ryhmät valitsevat jonkin satuolennon ja jonkin sadusta tutun tilanteen, jossa satuolento voisi olla. Ryhmät muodostavat patsaat tilanteesta ja muut ryhmät arvaavat, mistä sadusta voisi olla kyse.

5. Uutislähetyksiä satuolennoista

Tavoite: Syvennetään satuolentojen tuntemusta.

Opettaja jakaa oppilaat ryhmiin ja antaa jokaiselle ryhmälle oman satuolennon työstettäväksi. Oppilaat suunnittelevat ryhmissä uutislähetyksen, jossa uutistoimittajat haastattelevat satuolentoa. Mukaan voidaan tarvittaessa ottaa useampia satuolentoja. Esitykset katsotaan yhdessä ja mahdollisuuksien mukaan syntyneet uutiset voidaan myös videokuvata.

6. Teatterin eri ammattilaiset

Tavoite: Tutustutaan puvustukseen, lavastukseen, valosuunnitteluun ja äänisuunnitteluun.

Musikaali perustuu tunnettuun Shrek-elokuvaan. Elokuvan siirtäminen teatterin näyttämölle vaatii useiden teatterin ammattilaisten työpanosta. Keskustellaan yhdessä, mitä eroa on elokuvalla ja teatteriesityksellä? Miten teatterissa kuuluu käyttäytyä? Keitä teatterissa työskentelee näyttelijöiden ja ohjaajien lisäksi?

Pohjustuksen jälkeen jaetaan luokka neljään ryhmään. Yksi ryhmä saa aiheekseen puvustuksen, toinen lavastuksen, kolmas valosuunnittelun ja neljäs äänisuunnittelun.

Jokainen ryhmä tekee lyhyen mainoksen, jossa esittelevät annetun ammattiryhmän kuvitteelliselle teatterin johtajalle. Miksi juuri meidän ryhmä on erityisen tärkeä teatterissa?

Tarkkailutehtävä Shrek-musikaalin aikana: *Luokalle annetaan tehtäväksi tarkkailla musikaalissa näyttelijöiden lisäksi myös muiden teatterin ammattilaisten toimintaa.*

Kuva © Tapio Vanhatalo

MUSIKAALIN JÄLKEEN TEHTÄVÄT HARJOITUKSET:

Nämä harjoitukset sopivat tehtäväksi Shrek-musikaalin jälkeen.

1. **Keskustelu Shrek-musikaalista ja erilaisuus-teemasta**

Tavoite: Oppilaat palaavat ajattelemaan musikaalia ja sen herättämiä tunteita.

Keskustellaan, mitä ajatuksia musikaali herätti oppilaissa. Huomasivatko oppilaat viittauksia muihin satuihin? Miten erilaisuus-teema näkyi musikaalissa? Miten Shrek koki erilaisuutensa vaikuttavan elämäänsä? Palataan myös ennakkotehtävissä olevaan mielipidejanaan. Ovatko oppilaiden mielipiteet muuttuneet? Mitä musikaalin eri hahmot ajattelivat erilaisuudesta?

Keskustellaan myös lavastuksen, puvustuksen, äänien ja valojen merkityksestä musikaalille sekä näyttelijäntyöstä. Mitä huomioita oppilaat tekivät puvustuksesta, lavastuksesta, musikaalin äänistä ja valoista? Entä näyttelijöistä? Mistä oppilaat pitivät ja eivät pitäneet?

2. **Minä 7-vuotiaana**

Tavoite: Oppilaat muistelevat itseään 7-vuotiaina.

Shrek-musikaalissa Shrek oli hylätty 7-vuotiaana metsään ja prinsessa Fiona oli samanikäisenä lukittu torniin odottamaan prinssiään. Millainen elämä oppilailla oli silloin, kun he olivat 7-vuotiaita? Mitä he tekivät tai harrastivat? Mistä he tykkäsivät, ja mistä eivät tykänneet? Onko kaveripiiri muuttunut? Oppilaat piirtävät itsestään kuvan 7-vuotiaana ja kirjoittavat kuvan ympärille vastauksia kysymyksiin. Tehtävän jälkeen voidaan keskustella, millaisia oppilaat ovat mielestään tänä päivänä?

3. **Elämäkerta**

Tavoite: Oppilaat pohtivat oman elämänsä erityisyyttä.

Oppilaat kirjoittavat omat elämäkertansa. Oppilasryhmästä riippuen elämäkertaan voi antaa rajoituksia, kuten ”kirjoita vähintään kymmenen lausetta itsestäsi”. Elämäkertoihin ei kirjoiteta omaa nimeä, jottei kirjoittaja heti paljastu. Opettaja kerää elämäkerrat pois, sekoittaa ne ja lukee sattumanvaraisessa järjestyksessä oppilaiden yrittäessä arvata, kenen elämäkerrasta on kyse. Jokaisen elämäkerran jälkeen annetaan raikuvat aplodit. Elämäkertoja ei ole pakko lukea kaikkia samalla tunnilla, vaan niihin voidaan palata aina sopivissa väleissä. Myös opettaja ja mahdollinen koulunkäyntiavustaja voivat kirjoittaa omat elämäkertansa.

Kun kaikki elämäkerrat on luettu, keskustellaan niiden herättämistä ajatuksista. Millaista oli kirjoittaa omaa elämäkertaa? Tunnistivatko oppilaat toistensa elämäkerrat helposti? Oliko elämäkerroissa jotain samankaltaisuuksia? Entä eroja?

4. **Luokan yhteinen auringonkukka**

Tavoite: Pohditaan yhdessä oman luokan vahvuuksia ja kehitettäviä asioita.

Shrek-musikaalissa auringonkukat olivat suuressa roolissa. Ennakkotehtävissä jokainen oppilas sai piirtää oman auringonkukkansa. Luokan kanssa voidaan piirtää myös yhteinen iso auringonkukka niin, että jokainen oppilas saa yhden terälehden, johon kirjoittaa yhden luokan vahvuuden. Terälehtiä voidaan työstää myös pienissä ryhmissä. Kukan keskiosaan puolestaan tulee luokan kehitettäviä asioita, joita mietitään yhdessä koko luokan kanssa. Näitä voivat olla esimerkiksi työrauhan parantaminen, kaikkien huomioiminen tai ruokalassa toimiminen.

5. **Friikkiliput**

Tavoite: Oppilas pohtii omia vahvuuksiaan.

Musikaalissa satuolennoilla oli omat friikkilippunsa, joista koottiin yksi yhteinen lippu. Myös luokassa voidaan askarrella yhteinen lippu, johon oppilaat kirjoittavat omia vahvuuksiaan. Jokaiselle oppilaalle jaetaan yksi kertakäyttölautanen, jonka keskelle oppilas kirjoittaa yhden asian, jossa on todella hyvä. Lopuksi lautanen väritetään ja kaikista lautasista kootaan seinälle ison lipunmuotoisen kankaan päälle kokoelma oppilaiden vahvuuksia. Lippua voidaan koristella vielä yhdessä.

6. **Erilaisuus ja sen hyväksyminen**

Tavoite: Keskustellaan erilaisuudesta oppilaiden omassa arjessa.

Miten erilaisuus näkyy arkielämässä? Oppilaat keksivät ryhmissä arkisen tilanteen, jossa erilaisuus on läsnä ja muodostavat siitä ensiksi patsaan, jossa on tuomitseva asenne ja toisen patsaan, jossa erilaisuus hyväksytään. Keskustellaan patsaista. Ovatko oppilaat kokeneet omassa elämässään tilanteita, joissa erilaisuutta ei olisi hyväksytty? Miten itse voisi toimia paremmin?

Petrus Kähkönen ja Matti Leino
Kuva © Tapio Vanhatalo